

Carmen Dima

Uzfructul

Evoluție • Actualitate • Perspective

Cuprins

Cuvânt de mulțumire	XI
<i>Usufructus ius in re aliena est aut dominii pars aut rei?</i> <i>(Marian Nicolae).....</i>	XIII
Prefață <i>(Valeriu Stoica)</i>	XXXIII
Listă de abrevieri	XXXIX
Introducere.....	XLI
Titlul I. Uzufuctul – între tradiție și vitalitate	1
Capitolul I. Originea și evoluția istorică a uzufuctului.....	2
Secțiunea 1. Preliminarii.....	2
Secțiunea a 2-a. Repere istorice.....	3
§1. Uzufuctul în dreptul roman și în dreptul feudal.....	3
§2. Uzufuctul în epoca modernă și în dreptul contemporan	8
§3. Concluziile Capitolului I.....	12
Capitolul II. Conceptul de uzufuct. Teorii. Controverse.....	14
Secțiunea 1. Dreptul de proprietate și dezmembrămintele sale.....	14
Secțiunea a 2-a. Este inalienabilitatea compatibilă cu constituirea unui uzufuct?	17
Secțiunea a 3-a. Dreptul de uzufuct.....	20
§1. Definiții legale.....	21
§2. Definiții doctrinare.....	24
Secțiunea a 4-a. Apreciere critică	26
Capitolul III. Către un nou concept al dreptului de uzufuct.....	27
Secțiunea 1. Reinterpretarea noțiunii de „dezmembrământ”	27
Secțiunea a 2-a. Către o nouă posibilă abordare a uzufuctului ca dezmembrământ	34

Uzuzfructul

Secțiunea a 3-a. Caracteristicile uzuzfructului ca dezmembrământ al dreptului de proprietate	38
§1. Uzuzfructul, drept real și evoluția conceptului de <i>numerus clausus</i>	38
§2. Uzuzfructul succesiv și caracterul temporar al uzuzfructului.....	41
§3. Uzuzfructul perpetuu. Posibile atenuări ale caracterului temporar/viager	50
Concluziile Titlului I.....	54
Titlul II. Stabilitate și perpetuare. Obiectul și esența uzuzfructului	55
Capitolul I. Obiectul uzuzfructului.....	57
Secțiunea 1. Avatarurile noțiunii de „bun”	57
§1. Patrimonialitatea, criteriu de distincție între lucru și bun	59
§2. Drepturile patrimoniale sunt bunuri?.....	62
§3. Natura juridică a creanței – drept sau bun?	63
§4. Situația creațiilor intelectuale.....	66
§5. <i>Know-how</i> -ul, bun incorporeal.....	67
§6. Bunurile digitale. Uzuzfructul bunurilor din lumile virtuale.....	69
§7. Este valoarea în sine un bun?	73
§8. Non-bunurile.....	77
§9. Este datoria bun?.....	79
§10. Noțiunea de „bun” în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.....	81
§11. Noțiunea de „patrimoniu comun”	85
§12. Operele libere	87
§13. Tendințe în evoluția noțiunii de „bun”	88
Secțiunea a 2-a. Uzuzfruct și postmodernism	90
§1. Convențiile privind „mama purtătoare” sau reînvierea dilemei <i>partus ancillae</i> din dreptul roman	91
§2. Teoria dezmembrământului proprietății de sine	93
§3. „Obiectificarea” corpului uman	93
§4. Situația embrionilor.....	96
§5. Regimul juridic al animalului	98

Cuprins

§6. De la transanimalism la transumanism. Către un uzufruct augmentat? Xenogrefele, implanturile neuronale, himera.....	101
Secțiunea a 3-a. Obiectul uzufructului clasic	110
§1. Despre <i>summa divisio</i> clasică în materia bunurilor – perpetuare sau schimbare de paradigmă?	110
§2. Către o redefinire a imobilului. Volumul imobiliar	113
§3. „Tokenizarea” imobilului clasic	117
§4. O nouă <i>summa divisio</i> : corporal - incorporal.....	119
Capitolul II. Elementele definitorii ale uzufructului	122
Secțiunea 1. Fructele, emolumentul uzufructului.....	122
§1. Categoriile, criteriile de definire, percepere	122
§2. Fructele în materie societară și în materia proprietății intelectuale. Necesitatea redefinirii noțiunii de „fructe”	130
Secțiunea a 2-a. Folosința uzufructuară.....	135
§1. Specificul folosinței uzufructuarului.....	135
§2. Sancțiunea abuzului de folosință	142
Secțiunea a 3-a. Dispoziția uzufructuară	144
§1. Particularități în cazul cvasiuzufructului	147
§2. Cazul fortuit și exproprierea pentru cauză de utilitate publică.....	148
§3. Natura dispoziției cvasiuzufructuarului	154
§4. Cesionarea uzufructului și problema cesiunii temporare	159
Capitolul III. Delimitarea uzufructului de figuri juridice similare.....	160
Secțiunea 1. Folosința în drepturile reale limitate (drepturile reale asupra bunului altuia) și în drepturile de creanță	160
Secțiunea a 2-a. Fiducie, <i>trust</i> și uzufruct (fiduciar)	163
§1. <i>Trust</i> -ul și uzufructul	163
§2. Fiducia și uzufructul.....	167
§3. <i>Trust</i> , fiducie, uzufruct.....	170
Capitolul IV. Uzufructul în context internațional privat	175
Secțiunea 1. Uzufructul în materie succesorală	175
Secțiunea a 2-a. Uzufructul în materie contractuală.....	179
Concluziile Titlului II	183

Titlul III. Revoluție în evoluție. Uzufructul bunurilor corporale 185

Capitolul I. Uzufructul drepturilor sociale, între dreptul societăților și dreptul bunurilor 188

Secțiunea 1. Aportul în uzufruct și aportul la capitalul social convertit în uzufruct <i>ab initio</i> . Probleme practice și controversate	193
Secțiunea a 2-a. Uzufructul în caz de fuziune/divizare a societății	225
Secțiunea a 3-a. Puterile politice ale uzufructuarului titlurilor sociale. Dreptul de vot – conținut, principii, limite. Posibile probleme practice	234
Secțiunea a 4-a. Drepturile patrimoniale ale uzufructuarului drepturilor sociale.....	253
Secțiunea a 5-a. Unele strategii alternative la uzufructul titlurilor sociale	258

Capitolul II. Uzufructul fondului de comerț..... 260

Secțiunea 1. Definirea, natura juridică, delimitarea fondului de comerț de alte instituții juridice.....	260
Secțiunea a 2-a. Regimul juridic al fondului de comerț. Fondul de comerț electronic. Uzufructul electronic	276
Secțiunea a 3-a. Probleme practice legate de aplicarea art. 745 din Codul civil.....	281

Capitolul III. Uzufructul drepturilor de proprietate intelectuală..... 286

Secțiunea 1. Obiectul dreptului de uzufruct.....	286
Secțiunea a 2-a. Dreptul special de uzufruct al soțului supraviețuitor asupra dreptului de autor	293
Secțiunea a 3-a. Cum funcționează uzufructul drepturilor de proprietate intelectuală	296

Concluziile Titlului III..... 306

Concluzii generale..... 307

Bibliografie 355

În loc de postfață 383

Cuvânt de mulțumire

Am pornit în această aventură a cercetării doctorale la o vârstă a deplinei maturități personale și profesionale.

Credința mea era cumva că, după ce am făcut o casă, am plantat mai mulți copaci, am făurit acte într-o profesie în care simți bucuria semenilor cu fiecare semnătură care pecetluiește un document, dar mai ales după ce am crescut doi copii care acum își croiesc propriul drum în viață, a venit momentul să mă dedic din nou studiului juridic pentru a plămădi o scriere care ar putea fi de folos profesioniștilor dreptului.

Am redescoperit entuziasmul studenției și m-am adâncit în studiul uzufructului cu acea curiozitate a practicianului care descoperă noi și noi taine juridice nedesluite.

Doresc să mulțumesc tuturor celor care mi-au fost alături și au crezut în mine: familiei mele, profesorilor, colegilor notari, avocați, magistrați, prietenilor și colaboratorilor, Editurii Solomon și tuturor celor pe care, poate, fără voia mea, i-am omis din această enumerare generică!

Poate că ar mai fi lucruri de spus în materia uzufructului, dar important este că am deschis un drum.

Vă invit să vă bucurați de rodul cercetării mele ca adevărați uzufructuari, vă doresc să vă fie de bun folos în activitatea dumneavoastră profesională și vă mulțumesc că astfel îmi sunteți alături în demersul de a direcționa toate fondurile ce se vor strânge către copiii vulnerabili ai României, prin intermediul *Fundației Notar de București!* Împreună facem bine!

Așa să ne ajute Dumnezeu!

*Carmen Dima,
București,
21 mai 2026*